

GAZETTA TRANSILVANIEI

Gazetă ese de 2 ori: Joi'a si Dumineac'a, Foi'a, candu concedu ajutoriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe $\frac{1}{4}$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu seu $\frac{2}{3}$, galbini mon. sunatōria.

Anulu XXXIX.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxa timbrala a 30 cr. de fiecare publicare.

Nr. 89.

Braslovu 26/4 Novembre

1876.

Bancroturi de statu.

I. Auctoarul corespondentiei „Fundatiunea Siulutiana”, in legitim'a si laudabil'a s'a dorintia de a vedé modestele averi ale basericelor romaneschi asecurate catu se pote mai bine, imputa senatului respectivu, ca a decisu a cumpara cu micul capitalu adunatu cu multa sudore unu bunu (mosia) si nu mai vertosu „obligatiuni de statu seu de intreprinderi garantate de statu”; de aci incolo combatendu pe acei romani si concetatianni, cari suntu de bancrotulu statului, enumera conditiunile bancrotarei unui statu, apoi in escesulu seu de zelu inchiaie dicundu: „Astufeliu unu statu nu pote, nici e ertatu a bancrota, ca-ce prin aceea eo ipso-si dictedias elu insusi sententi'a de mōrte”.

Noi multumim du lui corespondente, ca cu aceste afirmatiuni ale sale ne impinse ca se punemus si noi la ordinea dilei un'a din acele cestioni luate din sfer'a economiei politice, cu care press'a tierei nostre se occupa fōrte raru, era anume cea romanesca mai nicidecumu. Dicundu aceste, nu facemus exceptiune nici cu „Gazeta”; ne ceremus inse dela publicu scusele nostre cu impregiurarea, ca in afaceri finanziari nu suntem omeni de specialitate, ceea ce vine de acolo, ca de candu ne-amu pomenu in lume, la noi nu numai sciintiele finanziari superiori, déra chiar si arithmetic'a elementaria a fostu tractata in scōle ca unu Cenusiotca ascunsu dupa cuptoriu si aruncatu cu coji de catra ceilalii frati, adeca in cod'a tuturor cunoscientilor; de aceea se si dice, ca intre ardeleni si ungureni nu prea suntu capete mathematice. Intr'aceea cu tota lips'a de competencia in a le finantieru statului, noi totu ne vomu permitte a reflecta pe dn. corespondente, ca se binevoiesca a distinge intre apuneru, dissolutiunea, mōrtea unui statu si intre unu bancrotu de statu. Conditiunile numerate de dea in nr. 85 si exemplulu Turciei applicate la casulu de bancrotu, de falimentu, devalvatiune, seu cumu se mai dice, suntu prea preste mesura exagerate si suntu aplicabili mai multu numai la dissolutiunea statului. Unu statu pote bancrota fora a se dissolve, adeca elu pote dilapida milionele luate imprumutu dela poporu seu dela straini si a platit din ele numai una parte, seu tocma nimicu, ori in casulu celu mai favorabile pentru possessorii obligatiunilor de statu, a suspende pe mai multi ani platita intereselor promisse, ori in fine a le supune totuodata la taxe, la conatu abiea te alegi cu 1 ori 2% pe cele casuri nici-decumu nu urmādia, ie se se dissolve si se devina preda vecinilor, urmādia inse prea firesce, ca imprumutatorii, creditorii statului suferu lovituri fōrte grele si in casuri date ajungu curatul la sapa de lemn. Spre a sustiené assertiunea nostra, nu avemu trebuintia de nu sciu ce deductiuni theoretice lungi catu o di de véra, audite dela professori de universitate, ci se cere numai se aruncamu ochii preste operatiunile finanziari ale unor staturi europene, pe care speram, ca nimeni nu le va pune slaturea cu Turcia, pe care dn. corespondente o aduce de exemplu.

Se incepemus cu glorioasa Francia. Ce au fostu Assignantele Franciei? Adunarea nationala neindestulata cu operatiunile finanziari

ale bancei de Francia fundata de scotianulu John Law, nu voia se invetie nimicu din cele doue faliamente colossali ale ei, adeca dela 1720 cu trei miliarde si dela 1789 cu totu ce avea, a decretat in 19 Aprilie 1790 emissiunea de Assignate pana la sum'a de 400 milioane franci, pe ce? pe hypothec'a averilor statului si a celor eclesiastice pretiuite in valore de 10 mii de milioane (dieci miliarde) franci; preste acesta se legiuia, ca cei, cari voiesc a cumpara dominie si averi de aceleia, le potu platit statului totu numai cu Assignate. Minunata lege si hypotheca. Cei cu minte prevedietorie se si grabira in ruptulu capului ca se-si castige Assignate si se cumpere cu ele barbatesce dominiuri, castelle si monasterie secularisate. Intr'aceea revolutiunile si bellurile esterne se nascea unulu dintr'altulu, aurulu si argintulu se ascundeau totu mai afundu, era guberniale revolutiunei luá press'a de assignate, tipariea mereu, si le impunea poporului sub pedeps'a mortiei. Pana in an. 1796 circula sum'a fabulosa de 45 miliarde 578 milioane franci in assignate. Urmarea fu celu mai teribile bancrotu pe care au avutu se-lu insemne vreodata istoria, ruina totale a multor miliarde de locuitori, planete si vajete, era cei cari ridea, era proprietarii averilor inmobiliarie cumpарат cu capitaluri imaginarie, mai inainle de a se destepta multimea. Acuma gubernului terroristic ei remasese numai guilotin'a; capetele cadeau cu sutele si cu miile; limitarea pretiurilor prin legi nu ajuta nimicu; 1 parechia de cisme costă 500 de franci, imbracamentea unui omu dela cetati 7—8 mii, 1 & de unu 200 franci in assignate etc. etc. In fine la 30 ale lunei Pluviosa din anulu republicei IV (19 Febr. 1796) Francia liquida ca ori-care comerciante fallitu, platindu celoru cari avea assignatele in mana, a treidiecea parte din valorea loru nominale, inse si aceea nu in aur si argintu, nicidecumu, ci in alta moneta imaginaria, in asia numite Mandate. Atunci toti cari au avutu fonduri in obligatiuni de statu, au remas cu ele devalvate la a 30 ea parte, prin urmare din 1000 (miile) de franci cu $3\frac{1}{2}$.

Déra Austria nostra cumu au asecurat pe creditorii sei? Ecce din volumu intregu unu respunsu in cōja de nuca. Banc'a numita „de Vien'a” (fundata in a. 1714) inainte de revolutiunea francésca, adeca sub Iosifu II, avuse note emisse in publicu numai de 32 milioane florini. Dupa-ce s'a incepuntu bellurile mai alesu cu Francia, pe tempulu dela 1792 pana la 1811 gubernulu emisse successive note pana la sum'a nominale de 1000 milioane (1 miliardu) numai asia, pe barba ministrilor si a consiliului de statu, fora fondu, fara garantie reali. Urmarea fu intocma ca in Francia: parentii nostri vendea parechi'a de boi cu cate 7—800 fl., déra -si cumparat cismele cu cate 70—80 fl. etc., discreditul era la culme. In a. 1811 urmā devalvatiunea adeca falimentulu celu din urma alu statului, care se publica in aceea si di in totu coprinsulu imperiului, dupa-ce se luara mesuri severe militari si politienesci, pentru ca gubernul se temea de rebelliune. „In diu'a, in care s'a publicatu patent'a imperatresa despre acelu falimentu, se fiti auditu vajete si blasteme, se fiti vediutu pe femei in piatile cetatilor si ale oraselor trantinduse de pamant, smulgandu'si in-

litōriele si perulu capului si bocindu-se ca la morti: vai de noi si de noi, ca amu remasul saraci; pe 100 de florini ne dă numai 20 si pe 1000 numai 200. Némtiule némtiule, ce ai facutu némtiule? Ungurii ne chinuescu si nemtii ne jefuescu!“ Se intrebe apoi dn. corespondente, ce s'a alesu din fundatiunile diecesane ale Blasiului, facute de episcopulu Ioanu Bobu din veniturile acelui dominiu, déra asiediate in obligatiuni de ale statului. 20% din 100 si altu nimicu, in unele casuri nici atata. (A se vedé computurile fondurilor). Tacemu de alte operatiuni finanziari miserabili; reflectamur numai pe contimpuranii nostri cei betrani la valorile totu-deauna arbitrarie fixate pentru monetele cunoscute sub nume de florinu ungurescu, florinu vonasiu, mariasiu, petaca, potoru, siustaca seu dutca etc., precum si la scōterea successiva din pungile poporului a banilor de metalu, pana candu disparura si salbele (numite pe alocurea si sgarde), de care se afia fōrte multe la femeile nostre, nu numai din monete de argintu, ci si din aur, Si dupa acelu bancrotu austriacu cine era si au resuflatu usioru? Proprietarii de mosii, de turme, de ciurde, ieparii (herghelii), scurtu, de averi reali. Spre complimentul calamitatilor a urmatu dupa aceea fōmetea cea mare, prefacerea contributiunilor in moneta conventionale de argintu, pretiulu sarei in argintu. (Va urmā).

Braslovu 13/25 Novembre c. n. 1876.

In Camer'a maghiara s'a incepuntu in siedintia dela 19 Nòvembre a. c. desbaterea generale asupra bugetului pre anulu venitoriu. Partit'a liberale independenta si partit'a conservativilor au declarat ca desi recunoscu, cumca acestu bugetu nu este realu, ci este numai o illusiuie pentru lumea credula, totusi lu voru vota, pentru ca nu-lu votéza guvernului, ci tierei, care nu este vinovata si care nu poate trai fora bugetu. Din contra inse partit'a din stang'a extrema, adeca aderintii lui Kossuth, si partit'a sassiloru nationali au declarat, ca nu accepta bugetulu de base pentru desbaterea speciale. Guido de Baussnern si Ernestu Simopyi au arestatu cu cifre si date, ca miseria financiară cresce din anu in anu; deficitul se urca, era capacitatea poporului, de a suporta darile grele, scade; de restabilirea echilibriului intre perceptiuni si erogatiuni nice nu se poate face amintire. In bugetulu anului 1875 s'a preliminatu 238 milioane erogatiuni, era perceptiuni cu 21 milioane mai pucinu, asiā incatul tota lumea credea, ca totu deficitul nu consta decat din aceea diferintia de 21 milioane; inse socotelele finali ale anului au scosu unu deficitu de aproape 40 de milioane. Totu asiā o vomu pati si cu bugetulu anului acestui a si nu altintrelea nice cu bugetele venitorie. Reductiunile ce s'a facutu nu sunt de nice o insemetnate, pentru ca d. e. in loculu judecatorielor reduse s'a creatu officie pentru mesurarea competitiei, inspectorate de dare, executori de dare si cu unu cuventu mandatori de dare. Sorginti noue de venit u s'a mai urcatu, ci numai darile vechi s'a urcatu, fora de a se fi facutu catu de pucinu si pentru redicarea capacitatii de contribuire a poporului. Pre acestea cale inse nu potem ajunge decat la miseria completa, la bancrotare si ruina.

— In senatulu imperialu din Vien'a duréza inca fierberea in sinulu partitelor si inca chiaru si in sinulu partitei, pre care s'a radiematu si se radiema si astadi cabinetulu principelui Auersperg. In tempulu din urma acésta fierbere, care facea positiunea guvernului nesigura, a inceputu a se cristalisá prin formarea unei partite noue, asiá numita a „independentilor“, care numera déjà 70 de membri si si-a luat de programu: combaterea impacatiunei su Ungari'a, staruire neobosita spre a centralisá érasi poterile risipite ale Austriei éra in urm'a urmeloru, déca acestu scopu nu se va poté ajunge, atunci „unuiune personale“ cu Ungari'a.

Din cau'sa desbinarii, ce s'a ivitu in sinulu partitei amice constitutiunei si prin urmare amice si dualismului, ministeriul austriacu a tenu tu in 19 l. c. unu consiliu, la care au participatu toti ministrii si in care s'a stabilitu testulu dechiaratiunilor ce ministrulu-presiedinte are se le faca in senatulu imperialu cu privire la nouu pactu cu Ungari'a.

— Din Russi'a se anuncia, ca principale de corona russescu, care pana acum n'a pasit pe facia, va primi comand'a suprema asupra armatei dela Vistul'a in Poloni'a. Acésta armata are misiunea de a silf' pe Austri'a se nu-si ésa din minte si se faca vr'o nebunia de a partecipá la resbelu in favórea Turciei.

— La burs'a din Londonu s'a imprascise scirea, ca indata ce armata russescă Turci'a, guvernul anglo-

polea, pre care o

inchia pac-

neutral.

Angliei,

car

scire nu prea e de crediutu.

Scire electrica dela 22 l. c. dice, ca a facutu guvernului anglescu o propunere a a deaca Anglia se nu impedece ocuparea Bulgariei de catra trupele russesci, déca Russi'a se va obligá, ca dupa executarea reformelor, celu multu pana in 1 Sept. 1877 si va retrage trupele de acolo. — Totuodata se mai adauge, ca Germania are de cugetu se mobilizeze corporile de armata alu cincilea si alu siieseala din Silesia si Posen. Acésta mobilisare s'ar' intemplá numai déca va mobilisá si Austri'a.

— Contractulu de aliantia intre Russi'a si Greci'a s'a inchiatu definitivu, precum s'ar' fi inchiatu si cu Romani'a.

— Din Belgradulu Serbiei se comunica, ca armata serbescă se scote din casarme si se incor-teaza in case private, ca se faca locu unui corp de armata rnsescu de 30 de mii, ce are se vina acolo.

— Din partea Austriei inca se facu pregatiri de mobilisare. Ministeriul pentru aperarea patriei a adressatu catra tote auctoritatatile din tiéra, cari suntu insarcinate cu executarea legii de armare, o instructiune detajata, care contine tote dispositiunile necessari pentru casulu mobilisarii armatei comune si a honvedilor. Acésta instructiune contine si o publicatiune de mobilisare si ministrulu ordóna toturor auctoritatilor si officielor, ca se tienă gat'a acésta publicatiune, pentru ca indata ce va aparé ordinulu de mobilisare, se o publice in tote locurile. Ordinatiunea ministrului mai prescrie inca, ca se tienă la indemana chiaru si ómeni anumiti, ca se duca publicatiunea la locul destinatiunei. Deórae publicatiunea de mobilisare este de a se aduce la cunoșintia din casa i casa, in fia-care fabrica, ospetaria etc. capitalea erei este indatorata a tiené publicatiunea parata 12 mii exemplaria.

Din pasialiculu Fagarasiului.

Mai inainte de ast'a cu unu anu de dile ungrui nostri ar fi fostu in stare se te lovésca cu parolu in capu, déca le-ai fi disu seriosu in facia,

ca sunt frati dulci, frati dela o mana si dela una tata cu turcii, cu acestu asiaticu poporu urgisiu de catra tota lumea crestina pentru crudelitatile si barbariele ce le comite. Astadi ince insisi domnii unguri vinu a marturisi acestu adeveru nu numai prin manifestatiuni de nemarginita sympathia catra turci, ci si prin fapte officiali de volnicia, ce insulta preceptele de dreptu, desconsidera legea si ucidu libertatile poporelor si ale individilor. Sgomotulu studentilor dela universitatea pestana, inscenat in favórea culturei si a civilisatiunei turcesci, apoi propunerea facuta de deputatulu Simonyi in camer'a maghiara intru aperarea intregitatiimperiului turcescu contra planurilor de distrugere, ce Russi'a le urmaresce fatia de acestu imperiu alu barbarismului, nu sunt de ajunsu spre a constata genuinitatea turcismului in sangele si carneu ungrésca, spre acésta se mai receru si abnormitati si acte de volnicia turcesca, de cari amu potea se insiramu unu registru intregu, inse de asta-data ne restringemu la unele mai prospete, intemperate de curendu in pasialiculu Fagarasiului.

In unulu din numerii precedenti amu notificatu, ca bravulu si demnulu primariu alu urbei Fagarasiu, dlu Tamasiu Galu, ne mai potendu suferi turcesca portare a prefectului de acolo Boer Kálmán, s' apucatu si l'a aretatu la lume nu numai de unu renegatu de celu mai gravu si mai periculosu calibru, ci de simburele si sorgintea reului si a nefericirei ce domnesce in "a Fagarasiului.

Din acésta cam-

vóma asun-

cu

... iacc din acésta

publica a comitatului. O

... an Fagarasiu a diariului "Tageblatt"

Sonu ne spune, ca cau'sa acésta s'a desbatutu in siedinti'a dela 14 Novembre a comitetului permanentu alu comitatului Fagarasiu. Unu membru a propusu, ca se se intenteze contra dlu Galu procedura disciplinaria, éra altulu a adusu, ca totuodata dlu Galu se fia suspendat din officiu si salariu. Precum se scie, maioritatea membrilor comitetului permanentu o forméza officialii de prim'a calitate ai comitatului, adeca ómeni de calibrulu si panur'a prefectului, pentru aceea n'a fostu dificilu, ca o asemenea propunere se se redice la valore de conclusu. Membrii romani ai comitetului, cari au fostu siepte la numeru au combatutu acésta propunere cu multa energia din motivu, ca afacerea nu se tiene de competint'a comitetului permanentu ci ea este simpla causa personale, pre care vatematulu individu poté résolve in calea processului de pressa. Dreptu aceea dinsii au si dechiaratu, ca se vorb a obtiené dela votare, lassandu responsabilitatea acestei procederi illegali pe capulu maioritatii. Astfelui propunerea s'a primitu cu mare emfasa din partea maioritatii. — Cine poté dér se afirme, ca acésta procedere din partea unei corporatiuni chiamate a supraveghia legile, nu este turcesca, nu este asiatica?

Inse mai apriatu si mai batatoriu la ochi de caracteriséza starea turco-asiatica a lucrurilor in Fagarasiu prin urmatóri'a notitia, ce o afiamu totu in numitulu diariu: Sub-inspectoru de dare din Fagarasiu, dlu Franciscu Babarzi, s'a dusu in 18 Novembre a. c. la directiunea politie din urbea Fagarasiu si sub Nr. 749 a datu la protocolul urmatóri'a dechiaratiune: „Presiedintele officiului orfanalu, dlu Mauritiu Kapocsányi m'a vetematu nu numai cu cuventulu, ci si cu fapt'a de mai multe ori, incatu positiunea mea de functionari si autoritatea mea personale nu-mi permittu a mai suferi; deci, pana ce voi fi pusu in positiune de a-mi presentá acus'a inaintea judecatorie, aducu la cunoșint'a onoratei politie, ca de astadi inainte voi portá cu mine dí si nopte unu revolveru cu 6 focuri pentru ascurarea persoanei de asemenei atacuri, despre ce rogu pe onor. politia, ca se incunoscintieze oficialmente si pe dlu Kapocsányi.“

Totu acestu domnu Kapocsányi a atacatu, se dice, si pe dlu Galu, l'a amenintiatu cu bataia si l'a insultat in modulu celu mai grosolanu. — Ca onor. cetitoru se scia, ca de unde si pana unde aréta dlu Kapocsányi atat'a devotamentu si aderintia pentru dlu prefect Boer, observam u aci, ca dinsulu a ajunsu in postulu de presiedinte alu officiului orfanalu numai din gratia dlu Boer; este deci naturalu, ca se-i fia adictu si recunoscatoriu.

De aici poté totu omulu se-si faca o idea clara despre starea lucrurilor in Fagarasiu sub domnia lui Boer Kálmán de Berivoi, si poté apoi dim-

preuna cu noi se afirme, ca asiá stare de lucruri numai in Turci'a se mai poté afia. Turculu si botezatu, totu turcu remane. Si cumca dlu Boer Kálmán, care de presente trece inaintea lumei de renegatu romanu, este descendintele unei familie turcesci, remasa pe aici inca de pre tempulu invasiunilor turcesci, acésta a marturisit'o insusitatalu dsale catra unu deputatu romanu din camer'a maghiara inainte de ast'a cu vr'o trei ani.

Dev'a 31 Octobre 1876.

(Capetu.)

La 27 Septembre, dupa 9 óre a. a. prefec-tulu presiedinte a deschisu siedinti'a prin o vor-bire, in care, dupa o tanguire asupra mortii cont. E. Mikó, a disu si cam aceste: „Astadi este diu'a, in care munic. Uniadóra cea noua (intregita) cá atare, -si tiene prim'a adunare generala, cu care -si incepe activitatea sa dupa nou'a lege municipală; astadi acestu municipiu, este chiamatu a-si alege pre acei barbati, in a caroru mani voru fi depuse destinele muicipiului Uniadóra; pre acei'a, cari voru ave missiunea de a direge si supraveghia mu-nicipiulu si cari voru ave detorinti'a de a su-grumá fai mele (?) ce s'a respandit u prin unele diuarie (?) s. c. l., deci ne facu atenti cui vomu da votul si ne provocă, se fimu in coincidere.

Finindu presiedintele cu cetirea vorbirei de deschidere, si inainte de a se cete catalogulu mem-brilor, luà cuventul dlu L. Réthi, si intr'o vor-bire bine recitata, — si din punctu de vedere un-gurescu poté si frumosa, — se gelui asupra mortii cont. E. Mikó, propunendu, a se esprime condoli-intia protocolară pentru acelu mare barbatu.

Propunerea dlu L. Réthi s'a primitu cu una-nimitate. Inse cum?

Representantii romani, ca se nu spara ómeni de vrajba, in adinsu nu si-au datu parerile loru asupra acelei cestiuni, cu töte, ca poteau se aiba cuventu, ca-ci in urm'a urmeloru nu scimu, ca ce condolintia se aiba cele peste 200,000 romani din acestu municipiu, pentru mórtea lui Mikó.....

Venindu la rondu ordinea dilei, se dede ce-tire rescriptul ministeriale, — astadata nesigilatu, — relativu la organisarea comitetului municipal si alegerea celor diece membri si a unui fiscu substitutu, representantii romani provocandu-se pe usu si pe §-lu 7 din statutele munic. cerura espli-carea rescriptului si in limb'a romana.

Onerab. publicu cetitoru scie deja, cum d-nii maghiari voie se interpretedie legea si statutele totu numai in favorulu loru, cum voie la a dôu'a congregatiune se calce in petiore ceea ce au de-cretat in congregatiunea prima, cum voie a mis-tificá adeverulu, déca representantii romani nu li resistá cu energia.

Cá déra se nu repetu cele sciute, de si mai tardiu, mai insemnu unele scene interessante.

Inainte de ast'a inse, voiu a mai inregistrá inca o curiositate constitutionala. Anume acea, ca atatu la congregatiunea prima, catu si la acésta din urma, cetatile libere: Hatieg si Uniadóra, au fostu reprezentate numai cate prin 4—4 insi, cu töte, ca fia-care din ele au cate 48—48 representanti, apoi legea apriatu dice, ca la con-gregatiunea de constituire, se invita toti representantii partilor anecande. Audu, ca relativu la Hatieg si Uniadóra a dispusu ministrulu altfeliu.

Ei bine, dér de unde si pana unde are dreptu ministrulu constitutionalu, fora mandatul dela camera, se iè dreptulu celor 44—44=88 de repre-sentanti din Hatieg si Uniadóra?

Au dôra ordinatiunile ministeriale la noi potu deroga legilor?

Ceremu deslucire.

Si acum se revenim era la congregatiunea a dô'a dela 27—28 Sept.

La acésta congregatiune unu d. solgabireu a adusu cu sine si vr'o trei patru nemesi de pe tiéra' Hatiegului, sciti de cei cu „pamentul pana 'n siuba“, ca se aiba, vedi Dómne, si ei „poporu“.

Acei nemesi (romani de altumintrea), ne sciendu nemicu unguresc, ascultá cu mare placere vorbi-re repres. romani si mai alesu candu vorbia dlu Borlea; dér nu cutedia se arete sentiemintele loru interne, ca-ci avea alta missiune..... Ei dér ce se te faci, déca omulu e omu, fia chiaru nemesiu

de pe tiéra Hatiegului, ca-ci la vorbe ce-ti stempara anim'a, nu pré te poti faciarí....

Asia s'a intemplat si cu nemesii nostri. Candu adeca vorbiea dlu S. Borlea si alti repres. romani, bietii nemesi -si uita de sene pe unu minut si fara vóia dà semne, ce nu li placea celor ce ii adusera si ii pandeau, ca ce impressiune facu vorbitoare romanii asupra loru. — Deci cá se nu se amegésca cumva de vorbirile romanilor, ii ducea si ii tinea cu vorbe pe afara si numai candu li trebuiea ii chiama éra in sala.

Si — apoi candu au vediut domnii, ca nu -si pré adiungu scopulu, au dat'o pe alta còrda.

Asia amu vediut, ca — pentru cá se intielega si nemesii loru cei cu cióreci, — au pusu pe unu jupanu, cu numele Baternai, — de a vorbitu romanesce, spunendu, ca poporulu (intielega poporulu maghiar) nu consimte cu ce dicu represent. romani, avendu inca impertinentia de a se demitte si la vatemari nerusinate.

Slaba tréba cu domnii nostri maghiari din Uniadóra, candu se lasa de ii pôrta de nasu si ii compromittu nisce cavaleri de calibrulu lui Lukács si Baternai.

Fiendu vorb'a despre propunerea dlu Dr. A. Tincu, relativu la nedenumirea de prefecti romani jupanulu puiu de principe, c. Barcsai a credutu de curtoasia a dice intre altele si aceste: „Dloru! In urmarea celoru intemplate in aste dôue congregatiuni, me vedu indemnatum a dechiará, ca noi (bagu séma puii de principi) ni amu perdutu pacientia (Of! Of!). Spre illustrarea acestui adeveru, 'mi i-ai vóia a vi spune o poveste orientale. A fostu odata unu omu inviatatu, (din famili'a princiaria?), la care intr'o di a venit uunu omu necunoscutu (nu cum-va opincariu?) si l'a rogatu, ca se-lu primesca si pre elu intre ómenii cei inviatati. La rogarea strainului, inviatulu a implutu unu pocalu cu apa, si arestandu spre elu, dise strainului: „vedi, ca nu mai incap (cá noi intre nemesi?)". Atunci strainulu a luat o frundia de rosa si punendu-o pe pocalu cu apa, areta inviatului, ca totu mai incap ceva, — si deci fù primitu intre inviatati.

Chiaru asia amu patit si noi cu dvóstra — disse mai departe marele fabulistu oriental, aratandu spre romani, — cu acea deosebire, ca d-vóstra, in locu de frundia de rosa, — pentru atate bunatati ce a-ti primitu dela nol (adeca dela maghiari) a-ti trantit pe ap'a nostra unu potlogu de opinca.....

Se intielege, ca la acésta poveste princiaria s'a nascutu unu sgomotu generalu pana ce dlu S. Borlea ei reflecta cam aceste: „Dlui, — aratandu spre — C. Barcsai, — pe care mi se pare l'am vediut si pe la diet'a din Pest'a, amu se-i reflec-tediu pe scurtu, ca grobianitatea nu e sci-entia. Si déca e vorb'a chiaru se spunemu povesti, apoi se o scia, ca noi inca scimu vr'o dôua, si inca nu numai de cele din orientu, unde, D-ne, bine mai mergu trebile acum, ci de pe aici de pe la noi; si fiindu-ca noi amu ascultat povestea dlu, credu, ca ne va asculta si dsa pre a nostra (voci: se audim.) — Ei bine, déra ascultati. A fostu odata unu tiganu (ilaritate generala) si s'a intelnupe drumu cu unu romanu. Romanulu, sciti cumu suntu romanii satirici, a vrutu se-si bata jocu de tiganu si deci ei dise: „Mei tigane dela cortu, ai mancatu (me rogu se nu ve spariati, intrerupse Borlea, nu voi dice nemicu necuviintiosu) ai mancatu unu cane mortu. Tiganulu nesciindu iute ce se-i respunda, s'a dusu la cortu si si-a totu batutu capulu, ca óre cum se-lu pacalésca pe romanu, cu unu versu nimeritu, si dupa multa truda ei esf pe de alta parte in cale si i dise: „Mei romane, ai mancatu talp'a dela sania"; la ce romanulu i res-punse ridiendu, ca „nu se lovesce tigane".

Tiganulu érasí dise: „ori se lovesce, ori nu se lovesce, tu ai mancatu talp'a dela sania".

Tocmai asia este si povestea dlu C. Barcsai (ilaritate generala.)

Ast'a este „povestea vorbei", cu potlogulu de opinca, alu fostului deputatu C. Barcsai. —

V'a-si mai poté impartasi multe asemene pre-cum d. e. cum a cetitu B. Lukács „Gazet'a" (?) in congregatiune si altele, dér' le lasu pe de alta data, si me voiu margini a mai reflecta numai la un'a. Anume dinariale maghiare au fostu scrisu, ca romanii si in specie intielegintia romana din vechiul mun. Uniadóra, nu au consentit si nu au conlucrat cu „bujtogata" din Zarandu si Orastia.

Acésta insulta nationala o respingemu si o

dechiaramu de mintiuna. Din contra repres. romani din vech. m. Uniadóra a luat partea activa atatu la conferintele preliminarie, catu si la desbateri precum si la votisari, — si voru lua si pe venitoru si cu mai mare zelu. — Prin urmare, domnialor se nu -si faca illusiuni....

Catu despre caus'a dlu F. H. Longinu, credu ca dsa, cá celu mai competitente, la tempulu seu, ve va da deslucirile ce nu vi s'au datu inca.

Cassiu.

Responsulu Camerei Romaniei

la cuventulu de tronu, presentat in 6 Nov. 1876.

Mari'a Ta!

Convocati in sessiune estraordinaria, intr'unu momentu candu evenimentele ce se petrecu in peninsul'a Balcanica inspira o ingrigire generale, cea dintai datoria a nostra, dupa expresiunea devotamentului nostru sinceru pentru august'a persóna a Mariei Tale, este de a ne grabi se respundem la acestu apel care asociaza representatiunea nationale la privighiare situatiunei de facia, si la luarea mesurelor reclamate de dens'a.

Suntetu fericiti, Pré inaltiate Dómne, de a vedé ca relatiunile nôstre esteriore suntu din cele mai bune. Camer'a vede cu multiamire ca consiliarii tronului persevera in politic'a unei stricte neutralitat, in facia luptelor ce sangera tierile vecine de preste Dunare, politica care corespunde dorintielor tieriei intregi. Cu toti ne felicitam ca acésta atitudine, singur'a conforma intereselor nôstre nationale si credintiei tratatelor, a dobandit aprobaerea puterilor garante. Decisi a starui in mantinerea acestei politice de stricta neutralitate, ne vomu folosi si in viitoru de dispositiunile binevoitóre Romaniei, aretate de puterile cele mari ale Europei, spre consolidarea existintiei si integratitiei statului romanu.

Adversari hotariti a ori-caroru proiecte aveniróse, ne preocupam numai de periculele cari ar' puté se amenintie directu statulu romanu. Pentru a ne aperá in contr'a loru, cu tota greutatea situatiunei nôstre financiarie nu vomu crutiá nici unu sacrificiu; spriginul nostru nu va lipsi guvernului Mariei Tale ca se inlature aceste pericule. Nu uitam si nu vomu uitá ca noue, romanilor, cei dintai ne incumba datoria de a fi aparatori integratitiei teritoriului nostru, ai caminurilor si ai drepturilor nôstre nationale, ori-cat de mare este avantagiul asigurat Romaniei prin protectiunea puterilor garante. Amu aprobatu de'r si vomu aproba tote mesurile de precautiune si aparare cari s'a luat de guvernu seu pe cari complicatiunile esteriore ni le-aru mai indicá.

Vomu consacrá totu tempulu si atentiunea nostra studiului bugetelor pe 1877 si 1878, si alu legilor organice cari ni se anuntia, spre a afia midilócele de a imbunatati situatiunea nostra finan-ciaria si economica. Mai cu séma ne vomu aplicá a dá judecielor si comunelor autonomia loru, care singura. — suntetu convinsi de acésta cá si Maria T'a — pote asicurá vitalitatea si propa-sirea loru, intr'unu statu, care se bucura de insti-tutiuni liberale ca ale nostra.

Mari'a Ta, representatiunea nationale are cu-noscintia greutatilor de totu feliulu, cari ne incongiura. Avemu inse sperantia ca Dumnedieul parintiloru nostrii nu ne va parasi nici de asta-data. Avemu sparantia ca, prin o munca neobosita, prin o neadormita priveghiare, vomu puté se imbunatati situatiunea din intru, si in acela'si tempu, prin strins'a unire si armonia dintre domnu si natiune, vomu trece preste greutatile esteriore.

Se traiesci Mari'a Ta. Se traiésca Mari'a Sea Dómna.

Dominitorulu la primire a respunsu asia:

„Domnitoru vice-presiedinti si domni-loru deputati!

Primesc cu o viua satisfactiune urárlile ce'mi faceti si multiamescu Adunarii pentru simtimintele de devotamentu ce si cu acésta ocasiune exprime pentru Dómna si mine.

Mai multu de catu ori-candu amu fostu fericiu se vedu ca cea mai completa unire de vederi si de simtiminte domnesce intre tiera de o parte guvernu si representatiunea nationale de alta.

Acésta unire in momentele grele a facutu, ca tiéra nôsrra se pote strabate tôte vijeliele tim-purilor si, scapandu individualitatea ei de peri-

culele ce o amenintiau, se capete o adeverata valore in ochii lumii civilisate.

Ea ne da si astadi dreptulu de a crede ca, ori-cari ar' fi greutatile situatiunii, Romanii voru sci se le invinga, si ca astu-felu, sprijiniti si pe simtiemintele bine-voitóre ale puterilor garante, voru poté salva drepturile nôstre si pastra intactu patrimoniulu transmisu noue de stramosii nostri.

Catu pentru mine, puteti fi incredintati, domnilor deputati, ca me voiu afia totu-dé-una acolo unde datoria si interesele tierii me voru chiama.

Marti in 9 Novembre c., la órele 3 dupa am. Inaltima S'a Domnitorulu in presen'ta d-loru ministri, incongiuratu ér' de Cas'a S'a civila si militara, a primitu in sal'a tronului, cu solemnitatea obi-nuita, biouroul si comisiunea senatului insarcinata a presenta Mariei Sale adress'a spre respunsu la mesagiul tronului.

Inaltu Prea S. S. metropolitu primatu preside-dintele senatului, a datu cetire urmatórei adresse:

Mari'a Ta!

Senatulu respondiendu la chiamarea ce guver-nulu Mariei Tale 'i-a facutu, s'a grabit u se aduna impregiurulu tronului, si esprime si cu acésta oca-siune viu'a satisfactiune, ca relatiunile nôstre exte-riore suntu din cele mai favorabile.

Senatulu recunoscce cu multiamire, ca guver-nulu Mariei Tale, in facia evenimentelor grave ce se petrecu in giurulu nostru, mantienendu sta-tornicu positiunea de neutralitate, a fostu in acordu cu vointi'a tieriei, manifestata prin vocea represen-tatiunei nationale.

Neutralitatea este in traditiunile acestei tieri.

Romanii, la pericule, au scitu se uite nein-tiegerile si se se unesc, ca unu singuru omu, in giurulu tronului tieriei.

Senatulu are incredere ca, prin patriotismulu fiilor Romaniei si protectiunea inaltelor poteri garante, drepturile si territoriulu ei voru fi respec-tate si neatinsse.

Fiti incredintatu, Prea Inaltiate Dómne, ca natiunea romana va sci a -si imprimi datoria si se va arata démna de positiunea politica ce 'i-sa creatu prin tractatulu din Parisu, care a recunoscutu drepturile nôstre antice.

Convocarea corporilor legiuitorie, adusa de im-pregiurare actuale, va ave de efectu naturalu, ca tôte actele politice dictate de impregiurari, se le pote face guvernulu Mariei Tale, gasindu forti'a sa in cooperare cu poterea legiuitoria.

Proiectulu de legi anuntiate prin Inaltulu Mariei Vôstre mesagiul, senatulu, apretiindu impor-tanti'a loru, le va da tota seriós'a atentiune si, studiendu-le cu maturitate, nu va perde in acelasiu timpu din vedere interesele economice si adminis-trative ale tieriei.

Senatulu, indepliniudu-si datoria, exprime si acum simtiemintele sale de devotamentu, supunendu-ve omagiele cele mai respectuoase.

Se traiesci Mari'a Ta, Se traiésca Mari'u S'a Dómna, Se traiésca Romani'a!

Presiedinte: Calinicu metropolitu Ungro-Vlachiei. Vice-presiedinte: C. Bosianu. Senatori secretari: N. Camarasiescu, Stefanu Belu, D. A. Rascanu. Cestor: N. Manolescu. (L. S.)

Inaltima S'a Domnitorulu a respunsu:

Inaltu Prea Sante Parinte, Domulor senatori!

Inainte de tôte, multumescu senatului pentru simtiemintele de devotamentu ce exprime pentru Dómna si pentru Mine.

Nici-odata corporile legiuitorie nu s'au intrunitu in momente mai grave. Amu inse tota in-crederea, ca armonia complecta dintre ele si gu-vernulu Meu, precum si atitudinea nostra corecta, aprobatu de Europa, ne voru ajutá a esi mai in-tariti din acésta incercare.

Cu cea mai deplina satisfactiune, primescu a-signarea ce'Mi da senatulu ca, in intielegere cu guvernulu Meu, va cooperá la tôte actele ce repre-sentatiunea nationala va fi chiamata a luá pentru mantienerea firma a politicei nôstre nationale ba-sata pe respectulu integritatii si alu drepturilor tieriei.

Senatulu, Suntu siguru, nu se pote indoufi, ca acolo unde voru fi interesele natiunei, totu-déuna voi fi si Eu. (Monit.)

Totu „Monitorulu" reportéza, ca in diu'a ar-chang. Michail' si Gavril' M. Sa. Domnitorulu in-

sociu de min. de resbellu si officirii cuartirului generale a trecutu in revista trupele din a II divisiune concentrate in Bucuresci punenduse in capulu loru si mergandu pana in facia cu statu'a lui Mihaiu eroulu, unde primi defilarea trupelor, satifacutu de tiénut' a loru.

In 10/11 Mari'a S'a pleca la Brail'a, Galati si Focsani totu si pentru inspectionarea armatei.

Scirile telegrafice din 22/11 anuncia, ca conferint'a plenipotentiilor poterilor europene se va incepe in 2 Dec. si russii voru propune, terminu defisptu pentru executarea reformelor decise, cari nerealizanduse in terminulu defisptu se executeze de Europa prin ocupatiune. Dece Turcia primesce aceasta conditiune, se va inchia pacea, altufelui voru continua resbelul; er' catu pentru intregitatea Turciei Goria coff va face a se propune la conferinta prin solulu russu Ignatief, ca Turcia numai sub garantia Europei se mai remana intréga si independenta. Intr'aceea comisiunea Turciei pentru compunerea unui proiectu de constituire l'a si presentatu marelui viziru si se va promulga pote inainte de intr'unirea conferintei. Aceasta pote nasce er' dificultati facia cu programul Russiei, care pretende autonomia lata pentru tierile cu majoritate crestina. Turcia arméza mereu si redica si garda nationale, care se suplinescă departarea armatei, din care 3 divisiuni er' se du-sera la Dunare, unde la Ruseciucu se pregatescu a trece in Romani'a, candu ar' veni p'acolo muscalii. — Serbi'a inca arméza mereu, si russii ei vinu pe la Kladova in massa ca ajutoriu. Unu corpu de 30,000 russi e destinat a trece in Serbi'a cu avantgarda de cazaci, si in Beligradu li se pregatescu casarme, ca comandantu se fia gener. russu Semeka. Unu comissariu civilu russu inca se astépta in Serbi'a. Aici se infintaza si voluntiri bosniaci, bulgari, russi, cari si sosisa 500 si se anuncia, ca vinu inca vro 10 mii. Serbii suntu catraniti pentru dispretilu, celu audira din partea russilor, ca nu s'au tienutu mai eroicesce, si acum voru de nou se documenteze contrariul, armanduse pe intrecute.

Lini'a de demarcatiune la Timok s'a defisptu si se continua mai incolo sub presidenci'a delegatului anglicu.

Londonu 22 Nov. S'a publicatu depesia lui Loftus ambasadorului Angliei in Russi'a cu datu Yalta 2 Nov.

Tiarulu mentioneza ca garantia de pace propunerea de a se ocup'a Bosni'a de catra Austri'a, Bulgari'a de catra Russi'a si demonstrarea flotei anglese, care ar' jucá primulu rol. Hertiegovin'a ar' formá zon'a neutra intre armatele russe si austriace. Tiarulu staruesce asupra marelui pretiu ce pune pe o int'legere deplina intre Russi'a si Englter'a si declara, ca ideea, ca Russi'a voiesce cuceriri, este o ideea absurdă.

Lordulu Derby respunde esprimendu inalt'a sa satisfacere in privirea depesiei lui Loftus, care s'a datu publicitatii dupa dorint'a Russiei, spre a linisti opinionea publica a Engliterei.

Parisu 19 Nov. — „Corespondint'a Havas“ anuncia, ca d. Siendrea aginte diplomaticu alu Romaniei la Parisu, a fostu primitu eri la palatul Elisee de maresialulu-presedinte al Republicei.

Ca si ducele Décazez, maresialulu a convorbitu multu timpu cu d. Siendrea si s'a arestatu forte gratiosu pentru densulu. „R.“

Noutati diverse.

— (Unu protestu.) Rectorulu dela universitatea de Budapest'a primi dilele aceste o epistola

ce s'a pusu pe posta in Bonn, si care contineea o addressa in limb'a rusescu si francesa, subscrisa de 150 studenti din Moscovi'a si tramisa catra studentii dela universitatea pestana. Cuprinsulu acestei adresse este urmatorulu: „Diurnalele ne adusera scirea despre demonstratiunile turcofile ale filoru Ungariei libere. Unu conductu de tortie in onore turcilor! Nu dora cu scopu de a lumina campiele Bulgariei, inrosite de sangele nevinovatilor? Fii Ungariei si-aréta in fapta si in vorba sympathiele pentru faptele ingrozitorie ale turcilor, cantate in epopeele sangerose ale epistolelor lui „Daily News“ Eroic'a natiune turcesca se lupta pentru civilisatiunea europeanu? Unde? Nu cumva in Tataru-Bazarsik, in Batocu, la Zaiciaru? — Dupa patru seculi de suferintie se redica bietulu crestin a se eliberá cu arm'a in mana; tota lumea sympathiseaza cu acesti martiri ai secului nostru, numai voi ungurilor aplaudati la faptele neumane ale asupritorilor. In numele scientiei, alu umanitatii si misericordiei condamnam acesta procedere. Dece elibera-re din catusiele sclavieci a unui poporu vecinu este unu periculu pentru voi, atunci sunteti de compatimitu, ca-ci vai de tiér'a aceea, care 'si edifica fericirea sa pe sclavagiulu altoru natiuni, Primi acestu protestu demnu pentru nedemn'a vóstra demónstratiune, si nu uitati, ca noi inca scimu ce avemu de facutu.“

— (Copiii parintiloru seraci se nu studieze.) O foia din capitalea Ungariei publica urmatori'a epistola subscrisa de dlu Paulu Szlavz: „In 15 l. c. s'a demissu din scólele comunale de aici o multime de scolari din causa, ca n'au fostu in stare se platésca tax'a scolare. In scól'a reale din strat'a Capriorei s'a notificatu, in urm'a unui ordinu de susu, la mai multi de o suta de scolari, ca potu se parasescă bancele ce le occupa, fora a se mai reintérce. Efectulu acestei declaratiuni e ne-descriptibilu; cei mai multi, intre cari si scolari de prim'a ordine, au parasitul clasele plangandu.“ Se vede ca scólele comunali sunt o greutate nesuportabila pe umerii guvernului, care d'ocamdata are se pôrte grige de existint'a statului si apoi deca i va mai remané timpu si bani se-si intóca de nou atentuarea asupra institutelor de maghiarisare.

(O addressa comica.) La post'a din Brux s'a afilu dilele aceste o epistola cu urmatori'a addressa: „La diu'a natale a lui Carl, care a fostu la dlu Lantfer in Brux“, éra pe dosulu epistolei se mai afá urmatorea rogare: „Me rogu dle epistolariu, se nu spuni de unde vine acesta epistola.“

Mai multu.

In Clusiu au sositu tunuri de sistemulu Uchatius si 8 s'au asiediatu acolo pentru aperarea contra invaziunei russesci. „Kelet“ care aduce acesta scire, mai adauge inca, ca si Alba Juli'a s'au provediutu cu acemeni tunuri.

— Germania a declarat, ca din caus'a ne-sigurantie, ce domnesce in situatiunea europeana, dins'a nu va participa la espositiunea universale din Parisu, anuntata pe anulu 1878. Din acesta causa se crede, ca espositiunea se va amená. Impregiurarea acest'a face pe lume a conchide, ca resbelul are se erumpa neevitabilu si se iè dimensiuni, cari astadi nice nu se potu prevede.

— Itali'a inca dà semne de mobilisare. O scire electrica ne spune, ca ea va mobilisá indata ce si Austri'a ar' incepe se mobilizeze.

Camer'a italiana s'a deschis in Rom'a in 20 l. c, prin messagiu de tronu, care accentua, ca relatiunile Italiei cu poterile esterne suntu amicabile.

— Opiniunea publica in Belgradulu Serbiei a luatn érasi unu aventu resboinicu. Continuarea res-

belului se considera ca faptu implitu. Pregatirile se continua cu multa energia. Scupinc'a e convocata pe 12 Decembre st. v. — Ministeriulu serbescu si-a datu demissiunea, inse principale n'a primit'o inca. — Marinovici, fotta primu ministru serbescu, insocitu de consululu generalu reescu dlu Karzov, pleca la Petrupole in missiune secreta.

— „Il Diritto“ diariulu ministeriului italiano publica urmatoriele: Astadi in 16 Nov. an. c. s'a subscrisu de catra dlu Vasile Georgianu, agintele diplomaticu alu Romaniei la Roma, unu actu, care reguleza intr'nnu modu provisoriu relatiunile comerciale ale acestor döue staturi, in vederea inchiarii unui tratatu definitivu. Suntemu ferici a constatá, ca legaturile intre Itali'a si Romani'a, — acea vechia colonia italiana pe tieruri Dunarei, — sunt mai tari decatetotu-deun'a.“

Belgradu 20 Novembre. — Opiniunea publica a luatn érasi unu aventu resboinicu. Continuarea resbelului se considera ca faptu implitu. Pregatirile continua cu multa energia. Scupinc'a este convocata pentru diu'a de 12 Decembre.

Lemberg 20 Novemb. — „Dzinn-Polk“ anuncia, ca la Hotinu, in Bassarabi'a, se va infintá unu parcu de artileria pentru 92 de tunuri. In taber'a dela Kisineu s'au organizatu töte ramurele administratiunii militarie. Intrég'a tabera se compune din 214,000 soldati, la cari se voru mai adauge inca 90,000. De-alungulu liniei Prutului se voru infintá 34 spitaluri de campu.

(Colecte) pentru turci'i raniti se facu intre maghiari mereu colecte. Dela Muresiu-Osiorhei primi „Kelet“ o suma pe care, dice, ca o va da junimei universitarie. In Odorhei secuencele tienu in 25 balu, venitulu e menitu pentru vulnerati turci. Dovada de sympathia.

Viena, 23 Nov. Astadi se tienu consiliu ministeriale sub Presidenci'a Imperatorelui. Statutulu de banca publicatu se respinge prin judecat'a tuturor.

Pretiurile piacei

in 24 Novembre 1876.

Mesura	Speciea fructelor	Pretiulu fl. cr.
Grani	fruntea	8 40
	midiulociu	8 —
Mestecatu	de diosu	7 50
Secara	fromósa	6 —
	de midiulociu	5 40
Ordiulu	frumosu	3 70
	de midiulociu	3 60
Ovesulu	frumosu	2 30
	de midiulociu	2 20
Porumbulu	4 10
Meiu	4 20
Hrisca	— —
Mazarea	7 10
Lintea	9 10
Faseolea	4 80
Sementia de inu	11 —
Cartofi	2 50
Carne de vita	— 32	
1 Chilo { de rimatoriu	— 48	
" de berbece	— 20	
100 Chilo { Seu de vita prospectu	36 —	
" " topitu	— —	

Cursurile

la bursa in 24 Novembre 1876 sta asia:

Galbini imperatesci	— —	5 fl. 95	cr. v. a.
Napoleoni	— —	10 , 07	,
Augsburg	— —	112 , 40	,
Londonu	— —	126 , —	,
Imprumutulu nationalu	—	67 , —	,
Obligatiile metalice vechi de 5%	61 , 54	,	,
Obligatiile rurale ungare	73 , —	,	,
" temesiane	71 , 50	,	,
" transilvane	72 , —	,	,
" croato-slav.	85 , —	,	,
Actiunile bancei	837 , —	,	,
" creditului	141 , 20	,	,

Editiunea: Cu tipariulu lui

IOANE GÖTT si fiu HENRICU.